Верица Радовановић

завјера анђела

Верица Радовановић рођена је 15. октобра 1961. године у Добоју. Основну школу и гимназију завршила је у Добоју. Сада живи у Београду.
Бави се поезијом, прозом и глумом.

1990. године издала је свој првенац „Маслачци“ – збирку дечијих песама („Графичар“ Добој).

Микро књига

УРЕДНИК
Драган Танаскоски

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК
Драгана Зец

РЕЦЕНЗЕНТ
Бранислав Прелевић

КОРЕКТОР
Олга Миланко

КОРИЦЕ И ФОТОГРАФСКЕ ИЛУСТРАЦИЈЕ
Зли

завјера анђела

Верица Радовановић

МИКРО КЊИГА
Београд
1993.

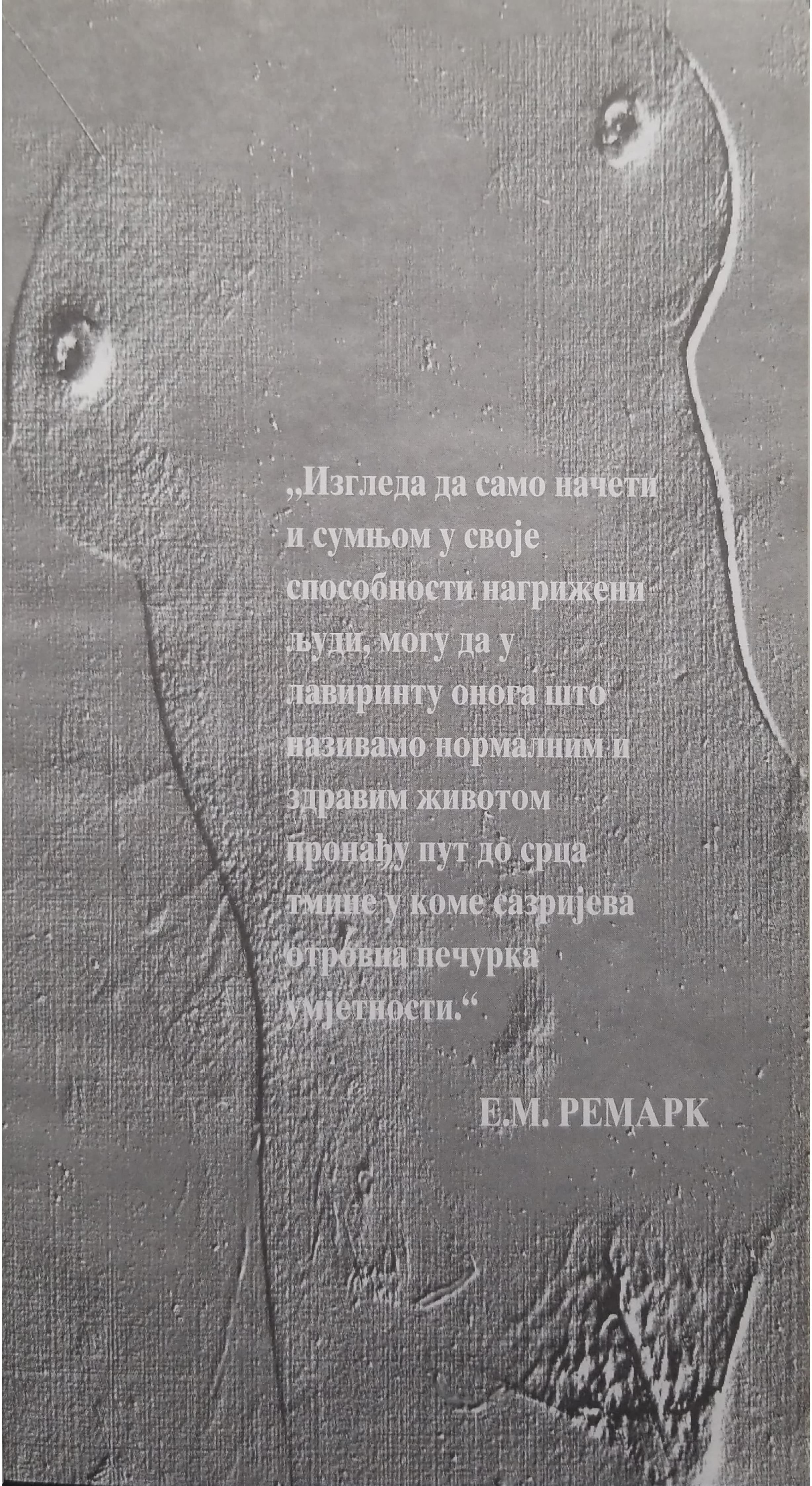

„Изгледа да само начети и сумњом у своје способности нагрижени људи, могу да у лавиринту онога што називамо нормалним и здравим животом пронађу пут до срца тмине у коме сазријева отровна печурка умјетности.“

Е.М. РЕМАРК

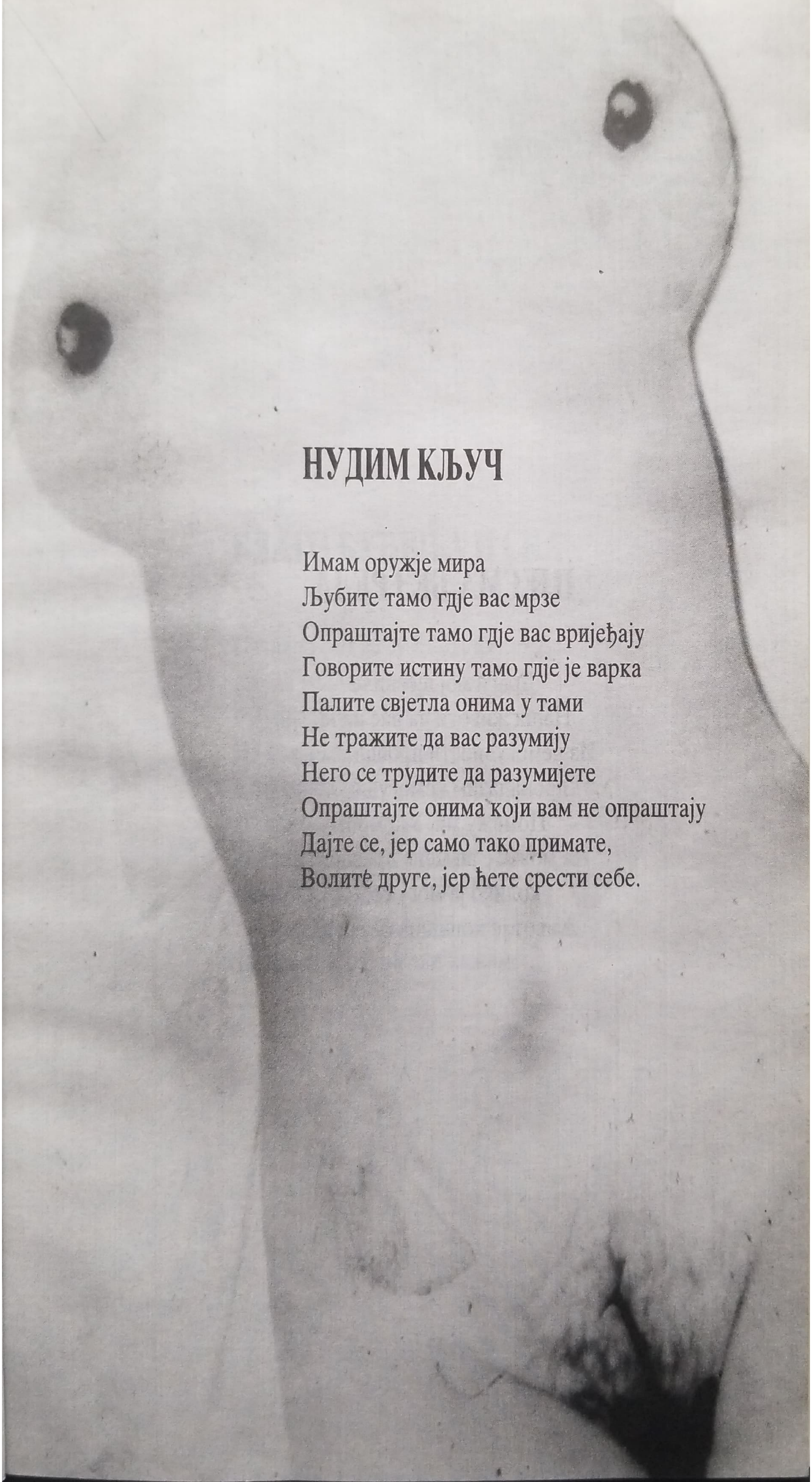

НУДИМ КЉУЧ

Имам оружје мира
Љубите тамо гдје вас мрзе
Опраштајте тамо гдје вас вријеђају
Говорите истину тамо гдје је варка
Палите свјетла онима у тами
Не тражите да вас разумију
Него се трудите да разумијете
Опраштајте онима који вам не опраштају
Дајте се, јер само тако примате,
Волите друге, јер ћете срести себе.

ПЈЕСМА БЕЗ РЕДА

Драги мој пјесниче
Наши животи на нас личе.
Из немогућности проналажења
проналазим немогућност.
Помажу ми. Упомоћ!
Не можете ви мене преварити
колико ја могу себе.
Живот је кошница без реда.

БЛАГО БУЂЕЊА И СНА

Сазнала сам да су Етрурци
имали велико благо
буђења и сна.
Да су на свом језику,
етрурском,
то благо љубав звали.
Па сад, ако вам се благо
чини прескупо и тешко,
онда имате кога да кунете.
Ја вам то само зато и кажем.

ПРОЛАЗНОСТ

Гледам у таласе ријеке
и хоћу да одвојим бар један за себе,
али је ријека непрестано доносила друге.
Хтјела сам од ливаде
један једини цвијет да украдем,
али га она љубоморно украде од мене.
И кад сам пошла у сутон
да одјенем зрачак сунца,
он ми нестаде из погледа.
Покушала сам да сачувам само капљицу кише,
али ми је дланови одузеше.
Једном сам хтјела да понесем кристалну зору
у наручју свом,
али се она изгуби у првом кораку мом.
И кад бих могла да сакупим сузе своје
плакала бих због свега тога,
али се и оне,
као да се боје,
изгубише из ока мога.

ЧЕЖЊА

Душа ми је стварно сита
Не треба ми комад неба
Кад ми поглед чежње скита
Тад ми љубав, љубав треба.

ЛЕТ

Док ме сунце по образу пали,
Вјетар лагано гаси моју сјету.
Већ осјећам да смо мало дали
Ми, сретници у несретном лѐту.

НЕМА ТЕ

Са мном си кад посматрам кишу
са мном си кад се стихови пишу.
У мојим дугим сновима ружним
видим те у очима дјечијим, тужним.
Кад ми сунце обујми бокове и груди,
то твоја рука из сна ме буди.
Кад замирише неки нови цвијет,
твој мирис пробуди мој свијет.
Љето кад дође, знам да ћу да плачем,
а сањаћу те зими.
Сјетићу се тада оног твог: извини.
Не, нису то сузе,
не, није то сан
то је опет без тебе проведени дан.

НЕПРОМИШЉЕНИ КОРАЦИ

Дан ми почиње у чистилишту,
а ноћ се завршава у паклу.
Некад блистави, уткани дугини снови
које ми украде корак слутње,
претворише се у бљештаво црни грозничав бол
који ме зажигну негдје у дубини срца.
И ова слутња, у овој ноћи
која се распада
на хиљаде ваздушних мјехурића,
претвара се у кишни дан
који растресен чежњом јеца
на нијемим костима прошлости.
Велика гомила испраних дана
скупља се да би оплакала будућност
коју ми украдоше непромишљено
не желећи да је врате.
У мали завежљај сакупише остатак живота
и немилосрдно послаше га другом,
а сувопарним канџама расуше
смрдљиву прошлост
и оставише је у наручју мом.

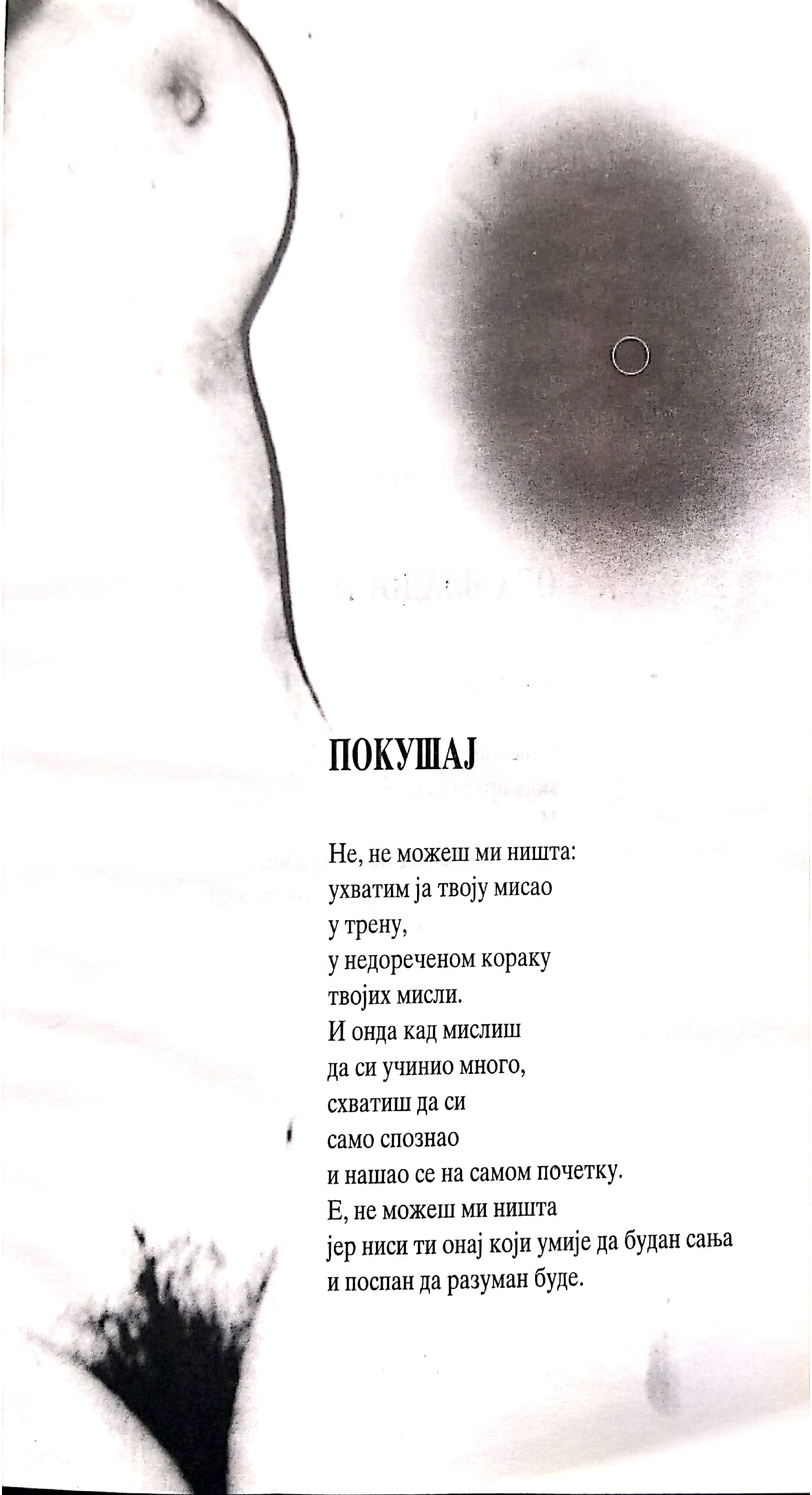

ПОКУШАЈ

Не, не можеш ми ништа:
ухватим ја твоју мисао
у трену,
у недореченом кораку
твојих мисли.
И онда кад мислиш
да си учинио много,
схватиш да си
само спознао
и нашао се на самом почетку.
Е, не можеш ми ништа
јер ниси ти онај који умије да будан сања
и поспан да разуман буде.

ОДА МЛАДОСТИ

Дуга ћутања ноћима,
нијеми кошмари
и све биједе живота, била су
моја прерана сазнања.
И зато
не јадикујте над мојом судбом,
јер ја сам себе већ давно оплакала.

БУДИ ТО ШТО ЈЕСИ

Играти игру обичних људи
то можеш једноставно и лако.
Ал’ мало чежња и тајна буди.
Е, то не може свако.

Не, ништа не чини, то је празно.
Остани и бићеш стрепња и жеља.
Зар због једног трена весеља
вечно да постане свепролазно.

Када сам ту, а и далеко,
хоћу да видим у твоме оку
вечну искру, ту тајну дубоку.
Можда ми такав и треба неко.

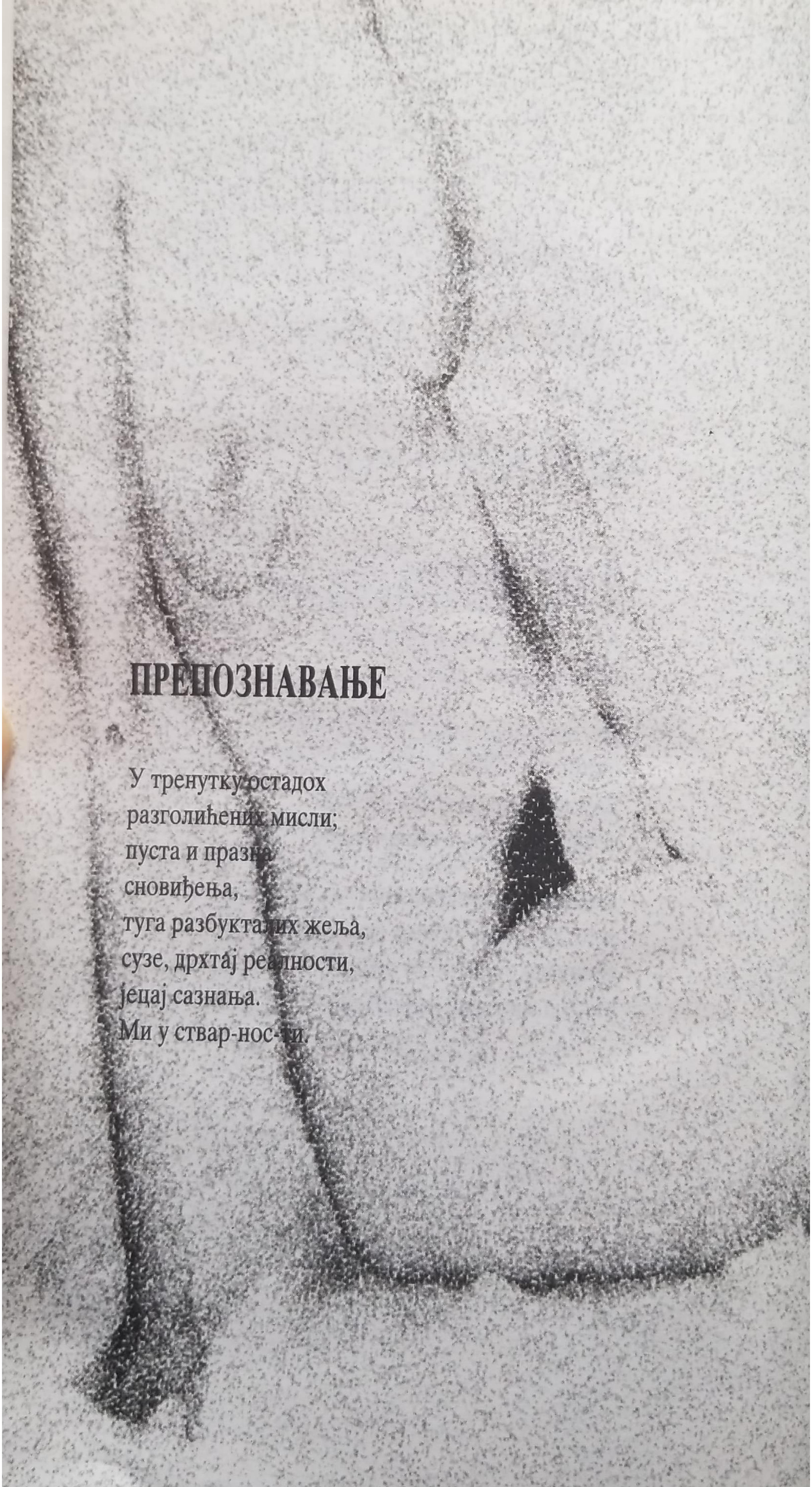

ПРЕПОЗНАВАЊЕ

У тренутку остадох
разголићених мисли;
пуста и празна
сновиђења,
туга разбукталих жеља,
сузе, дрхтај реалности,
јецај сазнања.
Ми у ствар-нос-ти.

САН

Жељели су срце
да ми разблаже,
да ми душу отпухну
и малаксало тијело
однесу у заборав.
Раширише ми своја врата
и мирно ме проведоше
кроз тајанствене ходнике облака.
И није било краја том лутању,
све даље губила сам се, нестајала.
Наједном постадох сама себи далека.
Ишчезох.

ЛУТАЊА

Шта је живот, а шта смијех,
какво је то искуство и знање,
зашто носимо свој гријех,
зар је рођење већ умирање?

Кад се винемо у висине
и кад нешто што треба буде,
зашто се то зове – прст судбине
а не нека игра луде?

Кад је у теби то што ти се не да,
да л’ се то ради о звуку
или анђелу што те гледа,
или ђаволима што нас вуку?

Колико у човјеку има свемира,
да ли се он у нама врти?
Има ли љепшег од небеског мира,
зар нема веће тајне од смрти?

Кад сви свјетови прођу мимо нас
и све нам исте буду стране,
кад нисмо ни дио себе самих
откуд да су нам смртне ране?

Живот је саткан од жеља и скитања
толико буке без вас и с вама.
Исувише неузвраћених питања
и одговора у свима нама.

ВИДЈЕЛА САМ

Видјела сам лабудове неке црне
како их гледају твоје очи
као у срне
и коње неседлане моћи.

Видјела сам тебе како с Циганима
опијаш се вином
и како ти Цигани иду у сватове;
видјела сам себе за клавиром
док ми Амадеус држи сатове.

Видјела сам нашег нерођеног сина
како нас гледа из утробе моје;
питала сам се је ли то истина
да стварно види грешне родитеље своје.

СЛОБОДНА ЉУБАВ

написана заједно са
Браниславом Прелевићем

Изнад честара шестари соко ока
Маслаче се маслачци ливадом сна
Вијоре се лахори видокружни
Чежња је препуна свога сока
као пехар љубави – до дна.
Нису ни снови више тако тужни
јер љубав је постала слободна.

ОБЕЋАЊЕ

Сећам се кад си ми се на верност клео
Не знам шта си тиме хтео,
ал' знам да ниси смео
да ми се кунеш.
Осећање
то је нешто што се не обећава,
то је нешто што се даје,
а ти то не умеш.
Обећати можеш да ћеш доћи;
Можеш одржати обећање,
а можеш и не доћи
Обећати можеш.
И тад знам ако те нема
шта ми се 'спрема.
Али ако дођеш и онда кажеш
како ме волиш а знам да лажеш,
и онда се на верност кунеш,
а ти то не разумеш и уз то не умеш...
Лепо сам ти рекла
да ћу тога јутра
кренути у ново сутра.
А затим једнога дана
пожелети да будем сама.

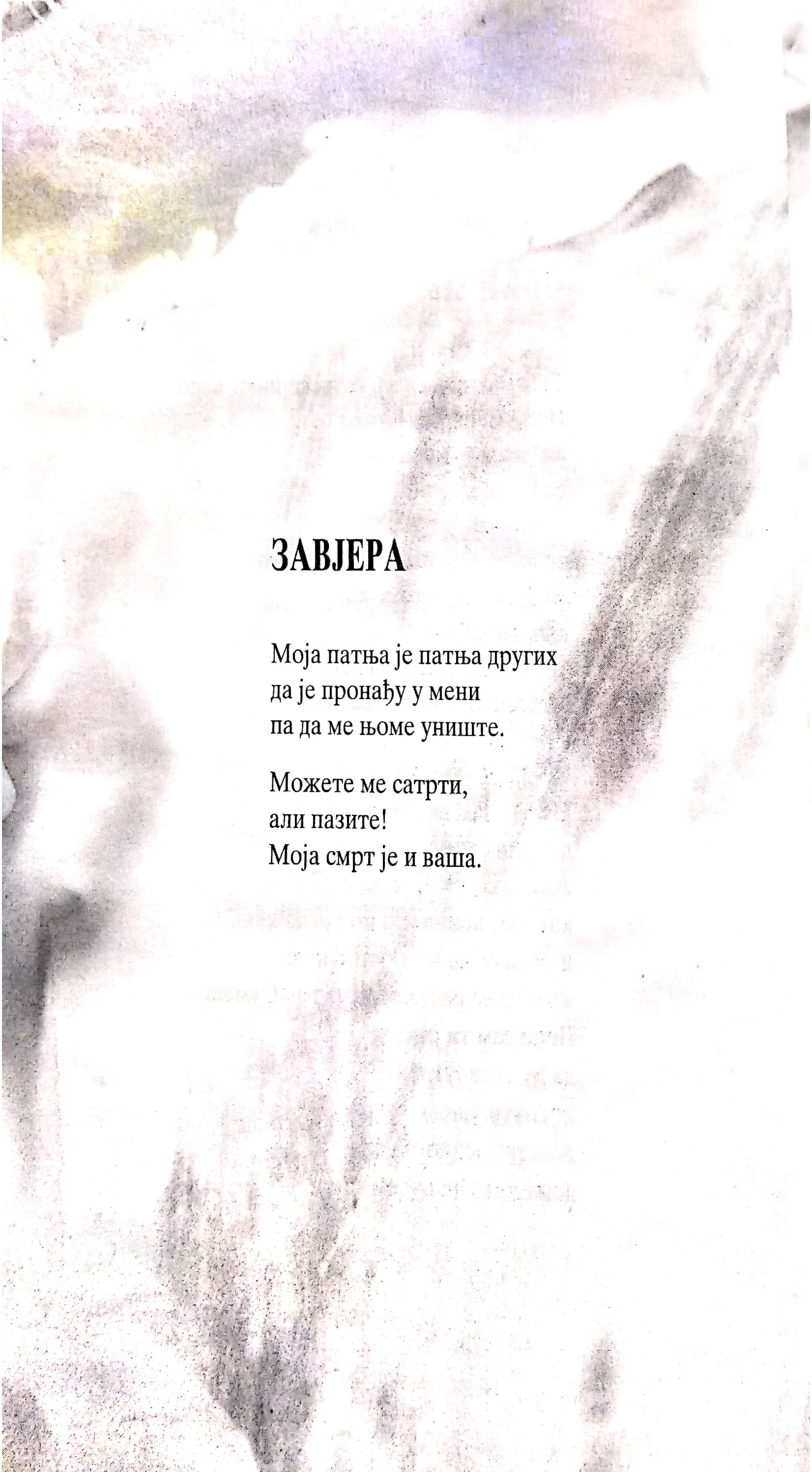

ЗАВЈЕРА

Моја патња је патња других
да је пронађу у мени
па да ме њоме униште.

Можете ме сатрти,
али пазите!
Моја смрт је и ваша.

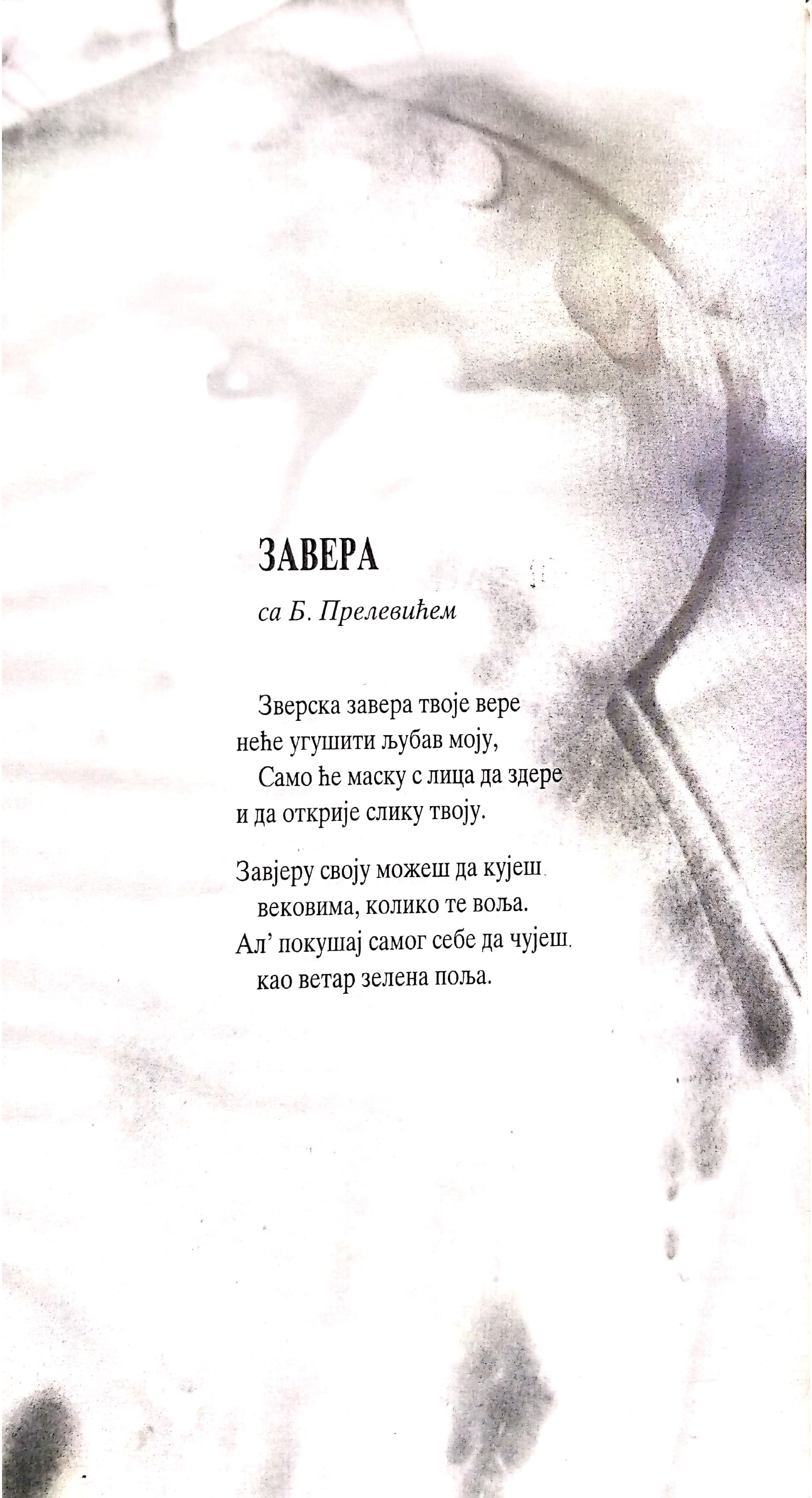

ЗАВЕРА

са Б. Прелевићем

Зверска завера твоје вере
нећe угушити љубав моју,
Само ће маску с лица да здере
и да открије слику твоју.

Завјеру своју можеш да кујеш
вековима, колико те воља.
Ал’ покушај самог себе да чујеш
као ветар зелена поља.

ПРИЈАТЕЉУ

Плаче ми се пријатељу.
Љубили су ме бољи од њега.
Душа ми од истине трне.
Од данас до сутра дани гмижу.

Гутљај вина понекад доноси и мо̀ре.
Свеједно, пиј пријатељу мој, за срећу.
Ја дочекаћу јутра и зоре.
Сви нека иду – ја вјечно живјећу.

ПРАЗНИК

Откуд твоја сумња у моме оку
откуд осмијех мој на уснама твојим
и твоја рука на моме боку
лутања твоја у сновима мојим.
Гледам истине моје како се о зидове туку.
Празник је данас, тако кажу,
држиш у руци моју руку,
све ми се чини да ме лажу.
Гледам – сунце, дванаест је сати
Видим, заставе се вијоре.
А онда неко оде, па се не врати,
однесе са собом јутра и зоре.
Музика извана у срцу ми свира,
празник је данас, не мислим гдје си
чини ми се да имам много мира.
Ал' откуд празник да ми се деси.

ШТА СЕ ТО ВАС ТИЧЕ

Пролахорила сам
на високој штикли
усред малих мјеста
са великим очима.
Плакала и звала,
После сваког пада
брзо устајала.
Љубила... то јесам.
Шта се то вас тиче?
Лебдјела сам тихо
врховима Париза,
купала се у Сени,
шетала по облацима
и љубила снове
Шта се то вас тиче?
Стварна сам, далека,
Заљубљена у тебе,
Вјечно заљубљена,
љубав у љубав.
То сам ја.
А то се и вас тиче.

ТЕБИ, КОЈИ ТВРДИШ

Теби, који тврдиш да си
чистији од мене
покривајући сопствени јад

Теби, који тврдиш да си
невинији од мене
јер не знаш за свој пад.

Теби, који тврдиш да си
природнији од мене,
стварајући правила према себи

Теби, који тврдиш да си
ВЕЛИКИ, дајем ово мало душе
да те потопила не би.

АНЂЕЛЕ МОЈ

Ако љубав није наш свијет,
реци, ал’ што тише,
какав је онда то цвијет
који не мирише?

У теби мене већ одавно има,
као што тебе имам у себи.
Зар мислиш да се дајем
тек олако свима
као што ноћас дајем се теби?

Мисао твоја ка мени лети
стално ме кида и пара.
Ти си мој анђео свети
који у мени ђаволе ствара.

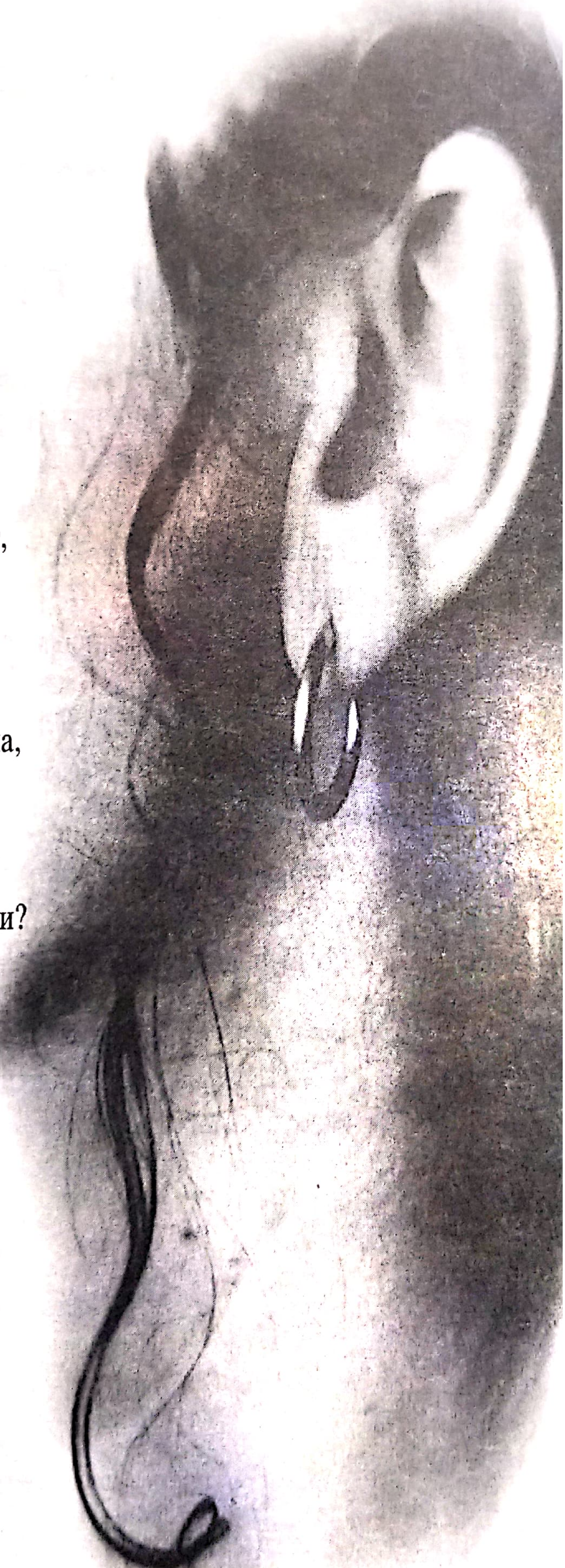

НЕСТАО СИ

Нестао си
као и моје дјетињство,
једне ноћи.
Нестао си као мале капи у подне,
нестао си као луди вихор што оде,
нестао си.
Нестао си, али си ипак ту.
Заривен у моје срце
и покривен лудом чежњом,
недокучивим плаштом самоће.

БОЈИМ СЕ

И као небо
плаче моја чежња
и кваси ми душу све више.
Плашим се и гушим
у расквашеној души
идеала наших.
Хоће ли као ноћ
да падне моја срећа?
Бојим се тог пламена
из мале искре.
Те љубави привлачења душа.
Она чврсто пријања за срце
и кад једном овлада
тешко напушта.
Бојим се, јер ко зна
зашто чежња као небо
плаче у мојој души.
Ал' ипак, ко је заштићен
од љубави?
Човјека са цјеловитом душом
она никако не може да заобиђе.

ОНАЈ КОЈИ МЕ ВОЛИ

Онога који ме воли
не напушта дубина осјећања.
Ономе који ме воли
не пресушује чежњивост душе.
Онај који ме воли
не занемарује присутност тренутка.
Ономе који ме воли
непозната је окованост чула.
Онај који ме воли
не зна шта је трајна напуштеност.
Ономе који ме воли
не недостаје одсутност празнине.
Онај који ме воли
долази проналажењем трагова.
Ономе који ме воли
јасан је видокруг будућности.
Онај који ме воли
стапа се у вјечну љубав.

ЗВОНА

са Б. Прелевићем

Зазвонила су звона јутра
усталасала моју душу...
Колики пут треба да пређем
да у свом телу укинем сушу?

Дјечију вику чујем споља
а изнутра опет звона
Хоћу ли сутра слушати опело
и бити коме најдивнија спона?

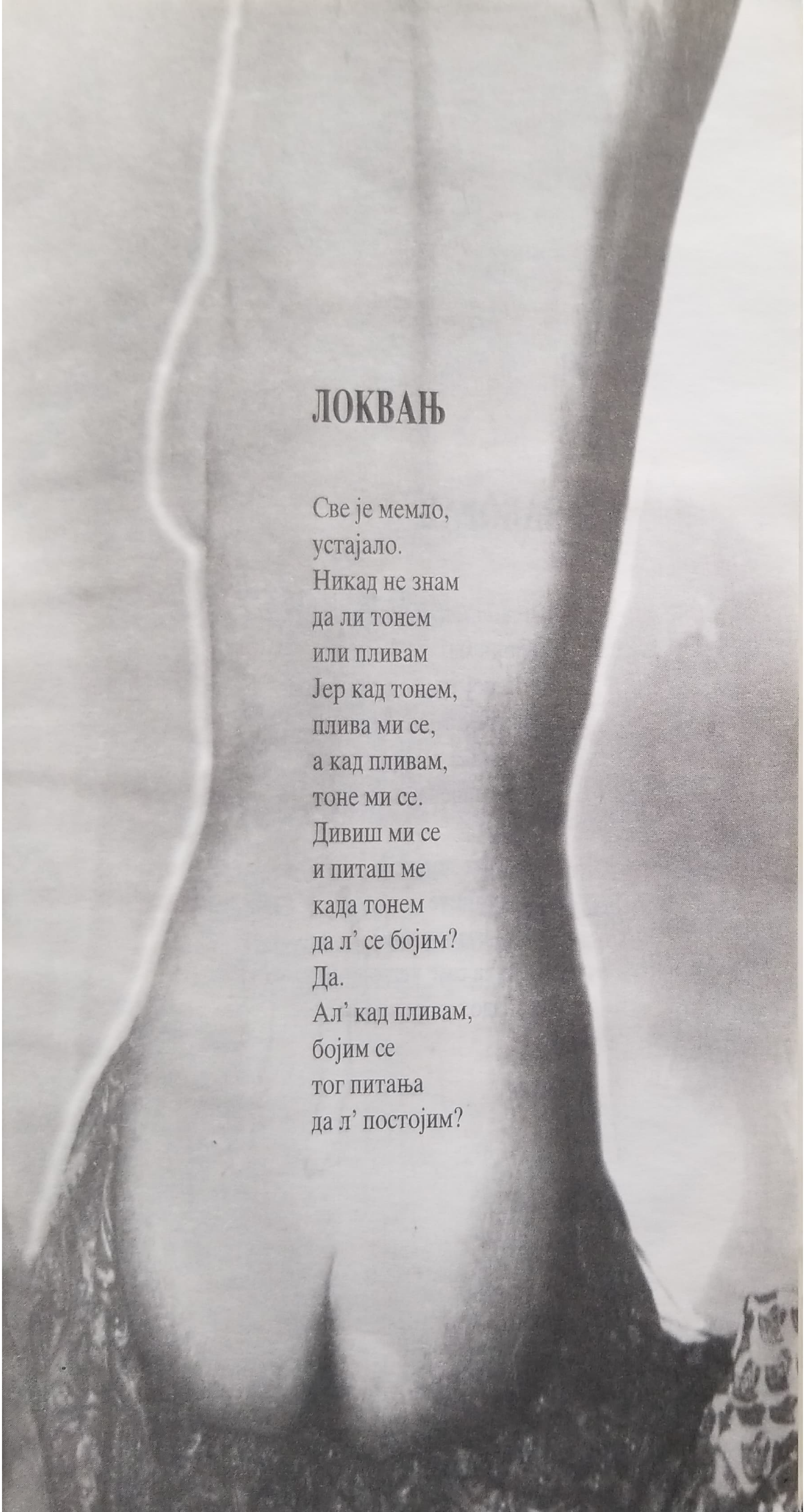

ЛОКВАЊ

Све је мемло,
устајало.
Никад не знам
да ли тонем
или пливам
Јер кад тонем,
плива ми се,
а кад пливам,
тоне ми се.
Дивиш ми се
и питаш ме
када тонем
да л’ се бојим?
Да.
Ал’ кад пливам,
бојим се
тог питања
да л’ постојим?

МАТИ

Гдје мирише свела дуња
чије око мене прати?
Ко је ружа усред трња,
крхка биљка? Моја мати.

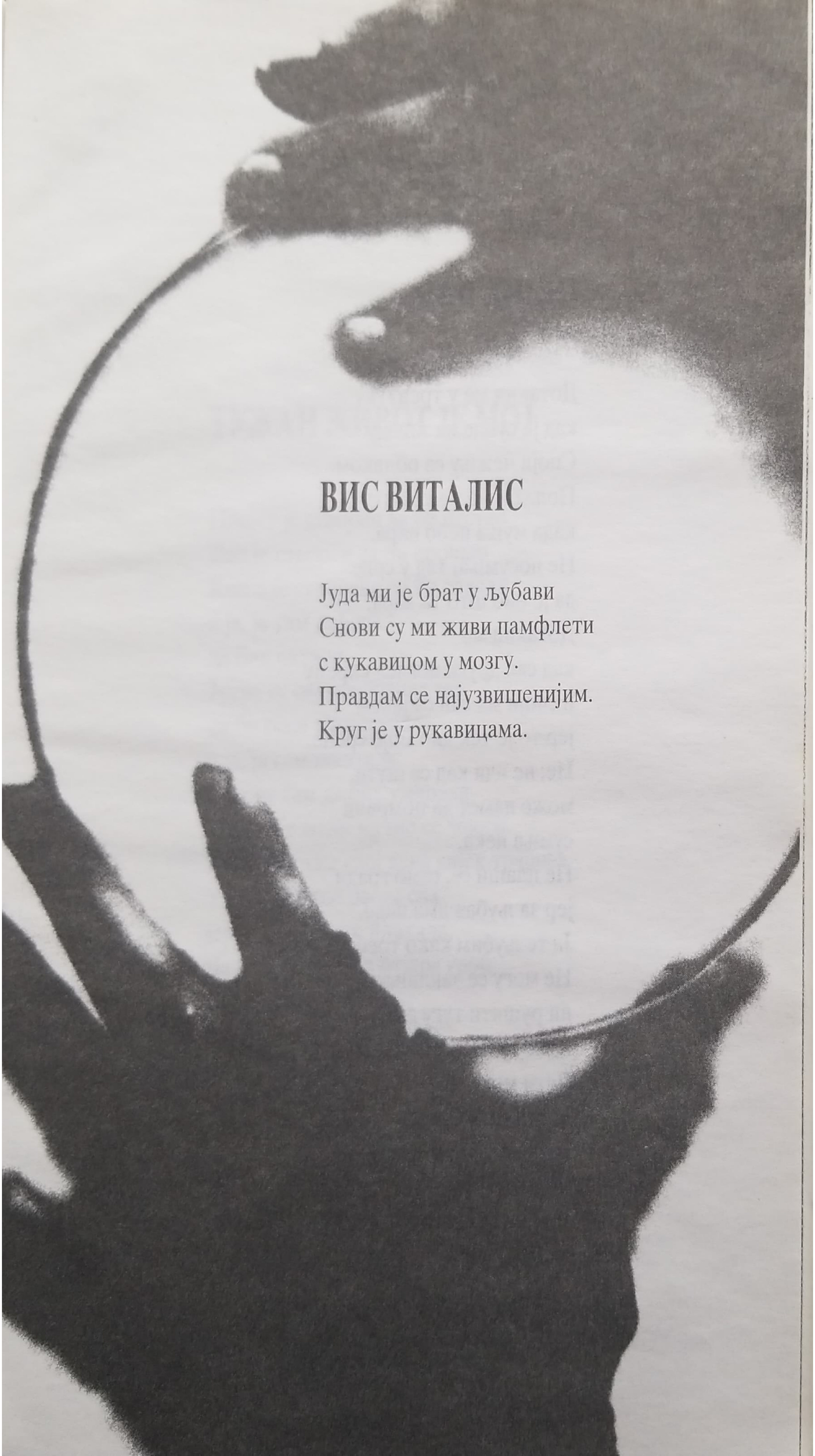

ВИС ВИТАЛИС

Јуда ми је брат у љубави
Снови су ми живи памфлети
с кукавицом у мозгу.
Правдам се најузвишенијим.
Круг је у рукавицама.

НЕ, НЕ ИДИ

Дотакни ме у тренутку
кад је сунце на западу.
Споји чежњу са облаком.
Пољуби ме у моменту
када муња небо пара.
Не посумњај тад у срце
да је оно што те вара.
Дотакни ме
кад сви други поглед скрећу
и споји ми сан са јавом
јер то је тек дио моје среће.
Не, не иди кад се шути,
може памет да помрачи
сумња нека.
Не плаши се, само гради
јер за љубав има наде.
Ја те љубим како треба.
Не могу се заклињати
ни рушити тугу своју,
и све сумње срца свога.
Дати могу
чисто срце, љубав своју,
јер знам, људи често кажу:
има Бога, има Бога.

ТУЖАН ЖИВОТ ЈЕ МОЈ

Цвијет је створен да би нестао
Дан је створен да би прошао
Киша је створена да би падала
а ја, ја сам рођена
да бих патила.
Јутра су свјежа будила ме
да би роса дуго трајала
а ја, ја сам шаптала:
рођена сам да бих умирала.
Цвијет је мали мучио се много
да ми покаже свој дуги вијек трајања.
Узалуд молбе овога сна
јер ја сам тужно плакала.
Дан ми је хтио да отјера гроб
али ја сам осјећала
ноћ се ближи, све брже
да бих умирала.

ОДЛАЗАК

Остајем глува...
заглушена твојим тихим одласком...
Остајем без ријечи...
због твојих малобројних погрда...
Остајем сама...
без ичије руке на рамену...
Остајем тужна...
препуштена том широком путу
који се зове живот.
Отишао си с посљедњим уздахом мојим
као да ниси имао обзира за моју самоћу
Отишао си а ниси смио
да погледаш тај бескрајни пут живота
који стоји испред моје уснуле душе.
Душе која се сада буди
одласком твојим.

ОСМИЈЕХ

Дијелим осмијех уснулој трави,
плавичастој магли,
коцкастом јутру што га вјетрови роде.
Мој осмијех возове прати.
Питам се често дуго у ноћ
О, да ли ће ико икад да ми га врати?
Струје су нијеме носиле га лудо
у ријетке осмијехе сјетних људи
што ми га слободно не желе дати.
Узалуд се питам:
О, да ли ће ико икад да ми га врати?
Тражила сам бар дјелић осмијеха мог
али ми трава не заталаса.
Јутро ми са маглом замрачи пут
као да каже: Нека пати!
Узалуд шаптала сам:
О, да ли ће ико икад да ми га врати?
А људи су ми рекли
да је смијешно то што радим,
али нико осмијех не хтједе ми дати.
Остадох с мислима:
О, да ли ће ико икад осмијех да ми врати?

НАЈКРАСНОДУШЕВНИЈА

Погледала сам у прозор твоје душе
и видјела срећу заљубљеног
у тузи љубавној.
Драже ти је оно због чега
губиш душу и јаче од смрти
оно због чега желиш смрт.
Схватио си да нема већег
страдања од љубави.
Од тада си спустио окна
и затворио врата срца.
Али, молим те
пусти Најкраснодушевнију
да уђе понекад.
Само да помјери завјесе,
да не би заборавио мирис
лахора љубави.

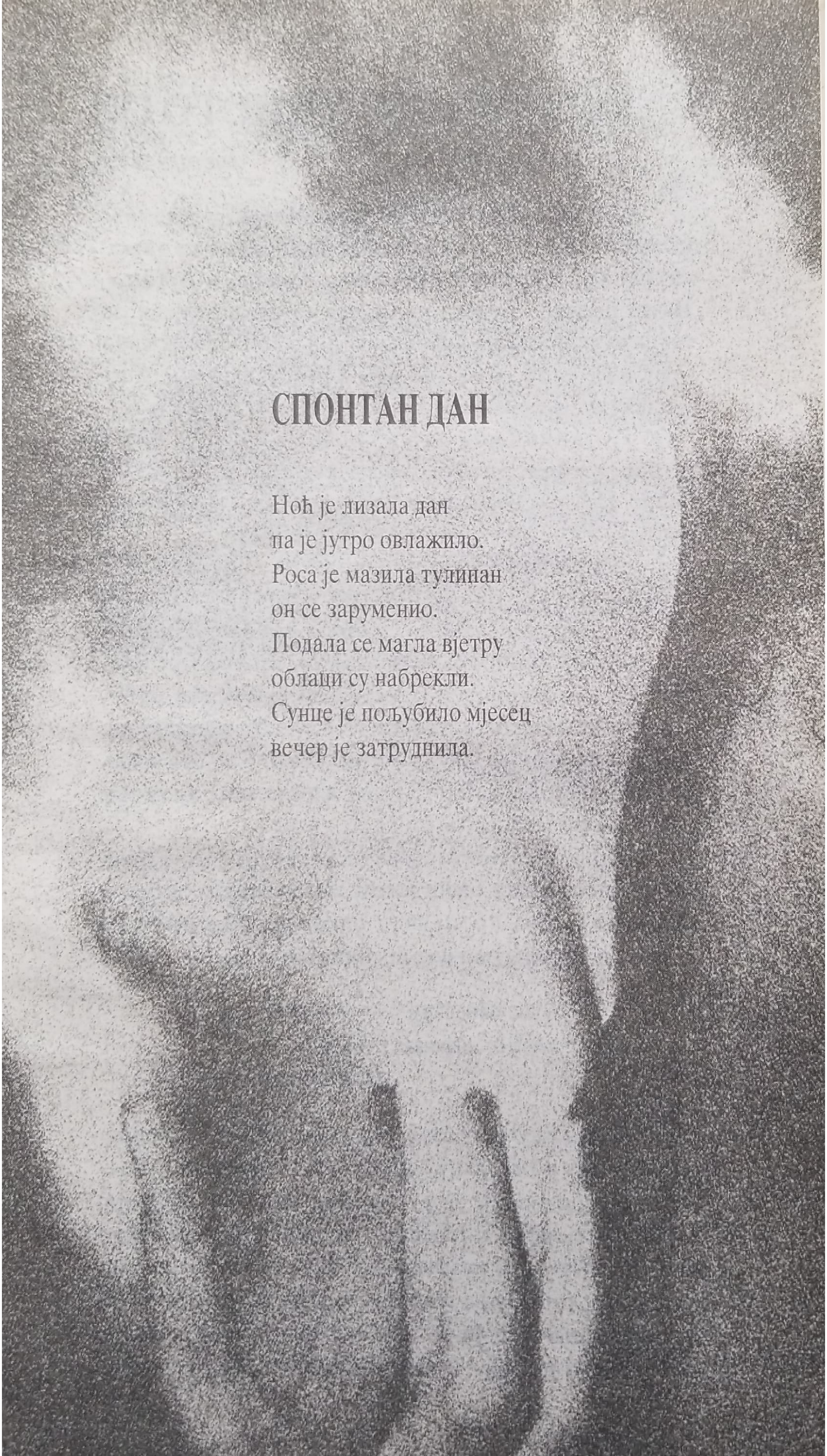

СПОНТАН ДАН

Ноћ је лизала дан
па је јутро овлажило.
Роса је мазила тулипан
он се заруменио.
Подала се магла вјетру
облаци су набрекли.
Сунце је пољубило мјесец
вечер је затруднила.

ЗАВЕРЕНИШТВО ЧИСТОТЕ

Књига песама песникиње Верице Радовановић, настала у њеним изгнаничким данима, саткана је од додира, стрепње, чежње и лутања. Њена поезија садржи неколико битних мотива од којих су најважнија два: живот и љубав. Ови мотиви нису изложени директно већ се оцртавају и назиру у краху оних који верују да знају шта су живот и љубав. Песникињина душа спасава друге а њена љубав, строга, указује на то колико је велико и бедно царство незнања и кукавичлука, и охрабрује чистоту и смелост, одважност у другима.

Борба анђеоског и ђаволског одиграва се у самом човеку, јер су и једно и друго саставни делови човековог бића. *Завјера анђела* је књига песама која говори о непостојању апсолутне чистоте, о немогућности бекства из јединства анђеоског и ђаволског у човеку, о потреби непрестане борбе и налажења задовољства у њој. Сходно томе, Верица Радовановић схвата љубав као активни хумани *movens* живота.

Поигравајући се контрастирањем супротности, крајности, већ овешталом дихотомијом добра и зла, песникиња проналази одговарајући поетски речник који модернизује піеснички израз:

> "Дан ми почиње у чистилишту,
> а ноћ се завршава у паклу"
>
> *Непромишљени кораци*

Смештајући очекивани говор о рају у подразумевајуће контексте, игри контрастирања песникиња придружује игру сугерисања, наговештаја, алузије, говорећи о рајским чистилиштима и паклу љубави. Игру контрастирања појачава игра појављивања и нестајања лирског субјекта који је себе већ оплакао и који је већ ишчезао, као што се појављује и нестаје и интерпункција. Игру завере прати и игра преваре која се ланчано одмотава и претвара у заблуду оних који верују да могу преварити другога:

"Не можете ви мене преварити
Колико ја могу себе".

Пјесма без реда

Превара коначно стиже у саму срж лирског субјекта, у његово срце као оличење чистоте и живота. Порука је јасна: анђеоско кује заверу у себи против себе, у немогућности да поднесе задату апсолутну чистоту.

Игра контрастирања у песмама Верице Радовановић понегде подсећа на сличну игру мексичке песникиње, сестре Хуане Инес де ла Крус. Увучен у ову необарокну игру, одговорио сам и сâм неколиким својим стиховима и овим текстом, којим ову књигу песама топло препоручујем читаоцима.

Бранислав Прелевић

Спонзор:

YU-SAN

HOLDING COMPANY EXPORT-IMPORT

11000 БЕОГРАД
ул. Француска 61-65
тел.: 181-088, факс: 625-049

Захваљујем се:
Владимиру Јанковићу
Тамари Рончевић
и мојој сестри Душанки Ђурановић

Верица Радовановић: Завјера анђела • Уредник: Драган Танаскоски • Технички уредник: Драгана Зец • Рецензент: Бранислав Прелевић • Коректор: Олга Миланко • Корице и фотографске илустрације: Зли • Издавач: Микро књига • 1993 Београд, • 1. издање • Петра Мартиновића 6 • Тираж: 1000 примерака • Штампа: Публикум, Београд.

Књига песама песникиње Верице Радовановић, настала у њеним изгнаничким данима, саткана је од додира, стрепње, чежње и лутања. Њена поезија садржи неколико битних мотива од којих су најважнија два: живот и љубав.

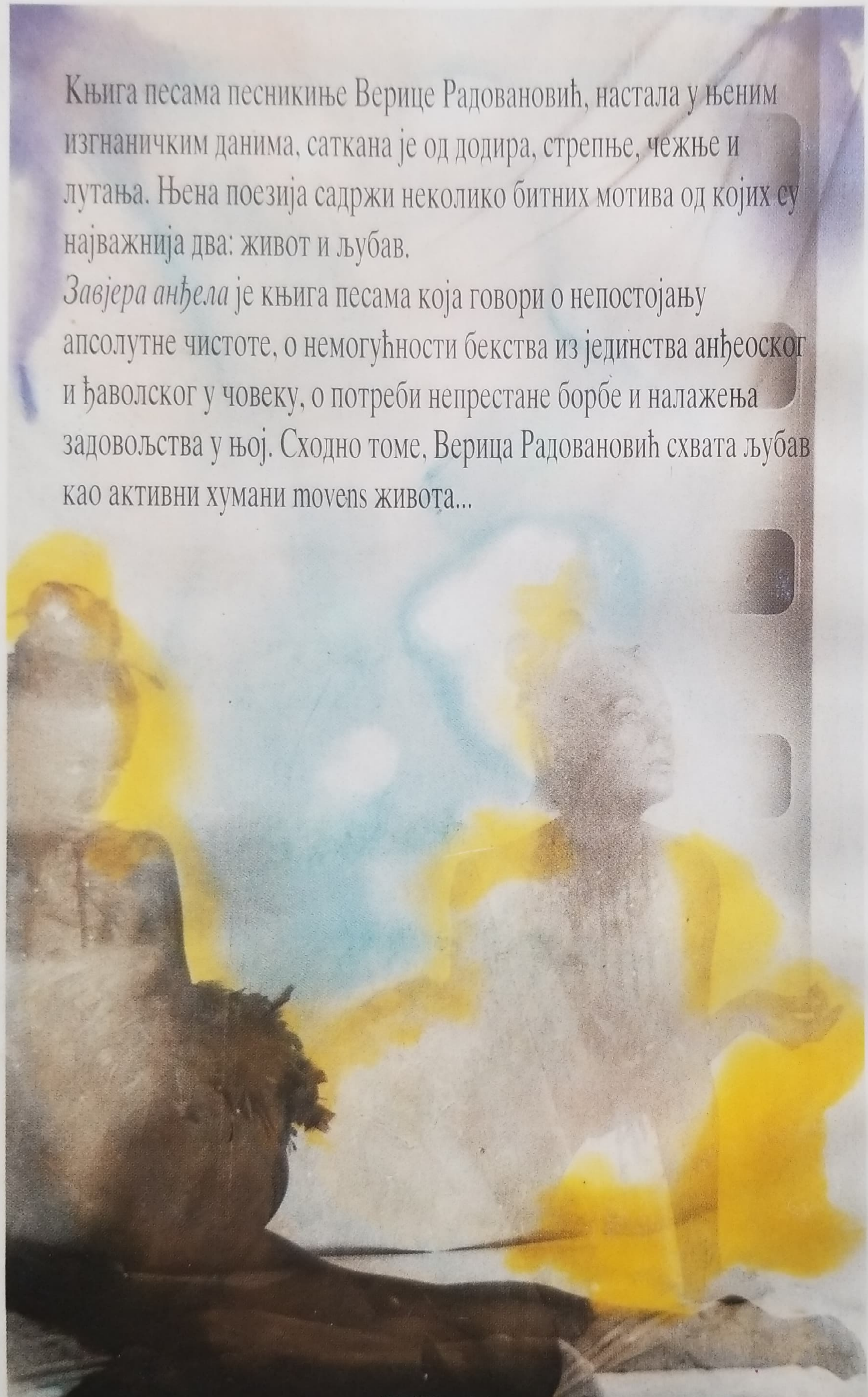Завјера анђела је књига песама која говори о непостојању апсолутне чистоте, о немогућности бекства из јединства анђеоског и ђаволског у човеку, о потреби непрестане борбе и налажења задовољства у њој. Сходно томе, Верица Радовановић схвата љубав као активни хумани movens живота...